

άει στενοτέρα ἀνέρπει μέχρι τῆς κορυφῆς, οὐθίκα ἔκειτο πάλαι τὸ ιερὸν τοῦ Αἰνησίου Διός, καὶ ὅπου καὶ σήμερον ἔτι ὑπάρχουσι θούματα ὅστων διαφόρων ζώων. Τὸ ὑψός τοῦ ὄρους, ἐξετιμήθη διαφόρως ὑπὸ τῶν ἐπισκεφθέντων αὐτὸν ἐπιστημόνων, καὶ οἱ μὲν καθηγηταὶ Unger καὶ Onsted, φρίσκη αὐτὸν εἰς 1,800 μ. ὁ δὲ Mousson, εἰς 1,740 μ. ὅπερ καὶ τὸ πιθανότερον.

* *

Ἐνῷ, παρὰ τὴν ὄμοιότητα ἐν γένει τῆς διαπλάσεως τῶν Ἑλληνικῶν ἀκτῶν, τέρπεται ὁ παρατηρητὴς ἔνεκκ τῆς ποικιλίας τῶν σχημάτων τῶν διαφόρων νήσων καὶ χερσονήσων, διστάσεστον ἐντύπωσιν καταλείπει ἡ ἔλλειψις φυτικοῦ κόσμου καὶ ἡ γυμνότης καὶ τὸ αὐχμηρὸν τῶν πλείστων στερεῶν. Ἡ Κεφαλληνία κατέχει τὸ ἄχρι πρωτεῖον ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην, ἐν τούτοις λαμπράν ἔξαρσεσιν, ἀπετέλει ἀλλοτε, μέγα δάσος ἐλατῶν καλύπτον τοῦ Αἴνου τὰς κλιτίας καὶ σπουδαίως βλαβεῖν ὑπὸ πυρκαϊδῶν. Κηρυκοὶ 60—80 ποδ. ὑψοῦς, τέρπουσι καὶ γῦν ἔτι τὸ βλέμμα καὶ κοσμοῦσι τὴν χαριεστάτην εἰκόνα, ἥτις ἐκ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους παρέχεται εἰς τὸν θεατήν, τὴν ὅποικην διὰ λαμπρῶν χρωμάτων ἀνέδειξαν οἱ ἐπισκεφθέντες τὸν Αἴνον. Καίτοι περιορισθὲν ως εἰπομένη ὑπὸ πυρκαϊδῶν τὸ βαθύσκοιν δάσος, περιβάλλει καὶ τώραχ ἀκόμη τὸν ἀπορρέαγα Αἴνον διὰ χλωροῦ μανδύου, ὃ δὲ κ. Liebetrut, ὅστις, καὶ ἐδημοσίευσε περιγραφὴν τοῦ παξειδίου του ἀνὰ τὰς Ιονίους νήσους, θεωρεῖ τὸ ἐπὶ τοῦ Αἴνου δάσος πυκνότερον καὶ γραφικώτερον ἢ τὰ τῶν Στυρείων Ἀλπεων· φυτὰ χθαμαλώτερα, εἰσδύοντα εἰς τὰς ρωγμάς τοῦ πετρώματος, περιβάλλουσι τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους, ἀλλὰ καὶ ταῦτα καὶ αὐτὰς ἔτι τὰς ἐλάτους, ἐνομίλλως προσπαθοῦσι νὰ καταστρέψωσιν ἀσυνείδητοι χωρικοί, ἐπίκουροι δύνεργοισι καὶ αἱ θύελλαι, αἵτινες μετὰ μεγίστης ὄρμης προσβάλλουσι τὸ ὄρος, ἀναπτώσι πρόρριζα κορμοὺς μεγίστους. Ἔτι κατὰ τὸ 1797, ὅτε ἡ δημοκρατία τοῦ Ἀγίου Μάρκου ἐδέποτε τῶν νήσων, ὑπῆρχεν ἀκέραιον τὸ πυκνὸν τοῦτο δάσος, ἀλλὰ πυρκαϊὰ τεθεῖσα πρὸς παρασκευὴν γονίμου ἐδάφους, ἀπετέφρωσεν ὑπὲρ τὸ ἡμίσιο αὐτοῦ. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης δὲν ἀνεδαστώμησαν τὸ ἀποψιλωθέντα χωρία τοῦ ὄρους, γυμναῖ ὁποιουσιάσονται αἱ κλιτίες πολλαχοῦ, ὑπομιμνήσκουσαι τὴν ἐπικειμένην ἀφαίρεσιν πεκτάδες φυτικοῦ κόσμου τῶν ὄρέων τῆς Ἑλλάδος, διὰ τῆς ἐπιμελοῦς πυρπολήσεως τῶν ὑπολειπομένων δασῶν ὑπὸ ποιμένων καὶ καλογήρων.

(Ἐπεται συνέχεια)

ΑΓΓΕΛΟΣ ΣΚΙΝΤΖΟΠΟΥΛΟΣ

ΙΕΡΙ ΑΡΚΤΟΥΡΟΥ

(Συνέχεια τοῦ προηγ. φύλλου καὶ τέλος).

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ

Γ'

Οἱ Ἀρκτούροις εἶνε ἀστήρ πρώτου μεγέθους καὶ κατέχει τὴν πέμπτην τάξιν μεταξὺ τῶν διὰ γυμνοῦ ὄφθαλμοῦ ὁραμένων 18 ἀπλανῶν ἀστέρων τοῦ πρώτου μεγέθους. Ἀνάκει δὲ εἰς τὸν ἀστερισμὸν τοῦ Βοῶτου ἢ Ἀρκτοφύλακος ἢ κατ' ἄλλους Τουγητοῦ. Οἱ ἀστερισμὸς οὗτος παριστά σχῆμα πεντάγωνον, περιλαμβάνον 85 ἀστέρας ὁρατούς διὰ γυμνοῦ ὄφθαλμοῦ, ἐξ ὧν ὁ λαμπρότερος εἶνε ὁ Ἀρκτούρος, 18 δὲ τῶν ἀστέρων τούτων ὑπερβαίνουσι κατὰ τὴν λάζιψιν τοὺς ἀστέρας τοῦ τετάρτου μεγέθους.

Τὸ ὄνομα Βοῶτης, ὅπερ ἔχει δοθῆ πρὸ γιλιαδῶν ἐτῶν εἰς τὸν ἀστερισμὸν τούτον, ἀπαντάται παρ' Ομήρῳ.

«Πληιάδας τ' ἐσσορῶντι καὶ ὄψε δύσσοντα Βοῶτην»
(Οδύσ. Ε. 272)

Τὸ δὲ ὄνομα Ἀρκτοφύλακες δηλοῖ ἀπλως τὴν θέσιν τοῦ ἀστερισμοῦ πρὸς τὴν Μεγ. Ἡ Ἀρκτον καὶ ζωγραφίζεται ἐπὶ τῶν οὐρανίων σφαιρῶν, ἢ ἐπὶ τῶν οὐρανίων χαρτῶν πρὸς τὴν οὐράνιαν αὐτῆς φύλακας, κρατῶν δρέπανον, ἢ ρόπαλον. Τὸ δὲ Τρυγητῆς ἔχει σχέσιν πρὸς τὴν περίοδον τῆς ἡλιακῆς ἀνατολῆς τοῦ ἀστερισμοῦ, δειχγυνόσης τὴν ὥραν τοῦ τρυγητοῦ.

Τὸ ὄνομα Ἀρκτούρος, ὅπερ εἶνε τεύτασημον τοῦ Ἀρκτοφύλακος καὶ γνωστὸν παρὸ τοὺς ἀρχαῖοις Ίωβ, Ησιόδῳ καὶ Ομήρῳ, ως εἰδομεν ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 16 φύλλῳ τοῦ «ΠΡΟΜΗΘΕΩΣ», πραγματευθέντες περὶ «Πλειαδῶν», ἀποδίδεται ὑπὸ τῶν ἀρχαίων εἰς δλον τὸν ἀστερισμόν ἀλλ' ὁ Ἀρκτος, ὁ Γεμίνος καὶ ὁ Πτολεμαῖος ἀποδίδουσι τὸ ὄνομα τούτο εἰς τὸν λαμπρότερον ἀστέρα τοῦ ἀστερισμοῦ τὸν κείμενον ἐπὶ τοῦ γόνατος τοῦ Βοῶτου.

Οἱ Ἀρκτούροις, ἐκτὸς τῶν Πλειαδῶν, Τάδων, Θρίωνος καὶ ἄλλων ἀστερισμῶν, ἐδείκνυεν εἰς τοὺς προγόνους ἡμῶν Ἐλληνας τὰς ὥρας τοῦ ἔτους, ὅστις ἀνέρχεται ἐπὶ τοῦ δρίζοντος κατὰ τὸν Ἀπολίτιον καὶ προστατεῖ τῶν πρώτων ἐργασιῶν τῆς νέας ὥρας τοῦ ἔτους. Αἱ παρατηρήσεις τῶν προγόνων ἡμῶν ἐπὶ τῶν ἀπλανῶν ἀστέρων ἡσαν σπουδαῖσι διὰ τὰς περιόδους ἐκάστης ὥρας τοῦ ἔτους, ἀφ' ὧν ἐξηρτώντο αἱ γεωργικαὶ αὐτῶν ἐργασίαι, δι' ὃ ἐθεωρήσαν καλόν νὰ προσδιορίσωσι τὴν ἐναρξίν καὶ τὴν τελευτὴν τῶν διαφορῶν ἐποχῶν τοῦ ἔτους διὰ τῆς ἀνατολῆς ἢ τῆς δύσεως ἀστέρων τινῶν. Οἱ Ίωβ, οἱ Ησιόδος, οἱ Εὔδοξος, οἱ Ἀρκτος, οἱ Οθίδιος κλπ. ἀναφέρουσι πολλὰ περὶ τῆς γεωργίας τῆς δανειζομένης τοὺς ἐκυτῆς κανόνας περὶ τῆς Αστρονομίας. Οἱ δὲ Πλούταρχος ἀναφέρει περὶ τῆς παρατηρήσεως τῶν ἀστέρων τὰ ἔτης:

«Πλάτων, τὰς ἐπισημασίας τὰς τε θεριγάς καὶ τὰς χειμεριγάς κατὰ τὰς τῷ αὐτέρω ἐπιτολάς τε καὶ δο-
σμάς γίρεσθαι, ἥπιον τε καὶ σελήνης, καὶ τῷ αὖτις πλανητῶν καὶ ἀπλανῶν. Ἀραξιμένης, δὲ διὰ μηδὲ τού-
των, διὰ δὲ τὸν "Ηλιον μόνον. Εὔδοκος, "Ἀρατος, κοι-
νῶς διὰ πάρτας τοὺς αὐτέρας ἐρ οἰς φυσίν.

Αὗτος γάρ τάδε σηματ' ἐρ οὐρανῷ ἐντήρειεν,

"Αστρα διαχρίτας ἐστέψατο δ' εἰς ἐρανόν

"Αυτέρας, οὐκε μάλιστα τετυγμένα σημαίνοιεν".

(Πλούτ. Βιβλίον II).

Αἱ παρατηρήσεις ὅμως αὕταις ἡσαν κατ' ἀρχὰς ἀπτ. λεῖς, μέχρις οὗ ὁ Θολῆς ἔτρεψε τὴν προσοχὴν τῶν ἀνθρώπων εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν ἀστρονομίαν καὶ κα-
τεγράφησαν ἀκριβῶς αἱ ἀνατολαὶ καὶ δύσεις τῶν λαρ-
προτέρων ἀπλανῶν ἀστέρων καὶ δὴ αἱ μετακόλασι τοῦ
καιροῦ κατὰ τὰς δικφόρους ἐποχὰς τοῦ ἔτους. Αἱ
παρατηρήσεις αὕταις ἐνεχαράσσοντο ἐπὶ λιθων ἡ γχλ-
κοῦ καὶ ἀνηρτῶντο ἐν ταῖς ἀγοραῖς τῶν μεγάλων πο-
λεων ἡ ἐν δημοσίαις συναθροίσεις.

Τὴν ἀρχὴν τοῦ ἔαρος θέτει ὁ Ησίοδος ἐν τῇ ἐ-
σπερίᾳ ἀνατολῇ τοῦ Ἀρκτούρου ἐξηκονταὶ ἡμέρας
μετὰ τὸ χειμερινὸν ἡλιοστάσιον, ἥτις ἐγένετο τὴν 12
Φεβρουαρίου.

"Ἐντ' ἀρέ δὲ ἐξηκοντά μετὰ τροπὰς ηλιού
χειμέρῳ ἐκτελέσῃ Ζεὺς ἡμάτα, δὴ δι τοτ'
ἀστὴρ Ἀρκτούρος προδιπτὼν τερπὸν φύσην Ὁρεαροῦς
πρότον παμφαίνων ἐπειδὲ λεται ἀπροκλείσαται".

(Ησίοδος «Ἐργα καὶ Ήμέραι». στ. 562)

Τὸν δὲ προγνήτην προσδιορίζει διὰ τῆς ἀνατολῆς
τοῦ Ἀρκτούρου, ἥτις ἐγένετο τὴν 6 Σεπτεμβρίου.

Δ'.

Τὸν Ἀρκτούρον δυνάμεθ καὶ ἀναγνωρίσωμεν ἐν τῷ
οὐρανῷ, ἀρκεῖ νῦν παρατηρήσωμεν τὸ ἐσπέρας τὸν πρὸς
δυσμάς οὐρανόν, κατέται δὲ κατὰ τὴν προέκτασιν τῆς
οὐρᾶς τῆς Μεγάλης Ἀρκτου. Καὶ ἵνα σκρέστερον δρί-
σωμεν τὴν θέσιν αὐτοῦ, ἀς παρατηρήσωμεν ὄλιγον πρὸς
δυσμάς τοῦ Ζενίθ, ἥτοι ἀνωθεν τῶν κεφαλῶν ἡμῶν,
ἐκεῖ θέλομεν ἰδεις ἦ τοις ἀστέρας εὐδιακρίτους, σχηματίζον-
τας ἡμικύκλιον, ὃν ὁ λαμπρότερος καλεῖται Μαργα-
ρίτης ἢ Ἀραβίστι Τέλεμα. Καὶ ἐπειδὴ ὁ λόγος ἥδη
περὶ τοῦ ἡμικύκλιου τούτου, λέγομεν, ὅτι τοῦτο κα-
λεῖται Βόρειος Στέφανος. Εἶναι δὲ ὁ στέφανος τῆς Ἀ-
ριστὸν θυγατρὸς τοῦ Μίνωας, ἣν ἀπήγαγεν ὁ Θησεὺς
ἐκ Κρήτης εἰς Ἀθήνας, ὅτε ἐφόνευσε τὸν Μιγάταρον
καὶ ἐξῆλθε τοῦ Λασιθίου διὰ τοῦ μίτου, τὸν ὅποιον
ζδωκεν αὐτῷ ἡ Ἀριστὸν· ἀλλ' ἐπειδὴ ἐγκατέλιπε τὴν
ἐρωμένην του ἐπὶ τῆς νήσου Νάξου, ἐνυμφεύθη αὐτὴν
ὁ Διόνυσος καὶ πρὸς ἀνάμνησιν αὐτῆς κατηστέρισεν οὐ-
τος τὸν στέφανον τῆς συζύγου του. Ὁλίγον λοιπὸν
πρὸς δυσμάς τοῦ Βόρειου Στέφανου λάμπει ὁ λαμπρὸς
ἀστὴρ Ἀρκτούρος, γράμματος ἐρυθροῦ. Τὸ γράμμα αὐτοῦ

ὅρμεγον ἀπὸ τῆς Γῆς μόνον ἀμυδρῶν ιδέαν τῆς πραγ-
ματικῆς ἀξίας τοῦ χρωματισμοῦ δύναται: νὺν δώσῃ ἡμῖν,
ἀλλ' ἐξην πρὸς στιγμὴν ὑποθέσωμεν, ὅτι μετέβημεν ἐπὶ
τῆς Σελήνης, θέλομεν ἴδει τὸ γράμμα αὐτοῦ λίαν λαμ-
πρόν, οὐμὴν ἀλλὰ καὶ ἐπ' αὐτῆς τῆς Γῆς, ὅσῳ προ-
βείνομεν εἰς τὰς τροπικὰς χώρας, τόσῳ βλέπομεν αὐ-
ξανόμενον τὸ γράμμα αὐτοῦ.

Κ. Ε. ΠΑΠΑΝΙΚΗΤΟΠΟΥΛΟΣ

Δ. Μ. καὶ καθηγητὴς τοῦ ἐν Μοναστηρίῳ γυμνασίου.

ΕΚ ΒΕΡΟΛΙΝΟΥ

— 88 Κεφαλ.

**Τὸ νέον φυσιογραφικὸν μουσεῖον τοῦ
Βερολίνου παρακαλλόμενον πρὸς τὸ τοῦ
ἡμετέρου πνευπειστημέον.** — Τὸ τῇ 2/14 παρελ-
θόντος Δεκεμβρίου παρουσίᾳ τοῦ αὐτοκράτορος καὶ τῆς
αὐτοκρατείρας τῆς Γερμανίας ἐγκαινισθὲν νέον τοῦ
Βερολίνου φυσιογραφικὸν μουσεῖον κεῖται ἐπὶ τοῦ οἰκο-
πέδου, ἐπὶ τοῦ ὅποιου ἀλλοτε ὑπῆρχε γυτήριον τηλε-
σόλων, μεταξὺ τῆς γεωπονικῆς καὶ μεταλλευτικῆς ακα-
δημίας. Διὰ τὸ μεγαλοπρεπὲς τοῦτο οἰκοδόμημα, ὅπερ
καταλαμβάνει ἔκτασιν 8145 τετραγωνικῶν μέτρων,
φέρον πλεῖστα ἀγάλματα διαπρεπῶν τῆς ἐπιστήμης
ἀνδρῶν καὶ συνορεύον πρὸς κῆπον τοῦ ζωολογικοῦ ἐ-
στιτούον, ἐδαπανήθησαν 3,200,000 μάρκαι,
ἥτοι φράγκα χρυσῷ 2,000,000. Διὰ τὴν ἐσω-
τερικὴν διακόσιμην ἐδαπανήθησαν 900,000
μάρκαι, ἥτοι φράγκα χρυσῷ 1,125,000. Πρὶς τὰ
ποσὶ ταῦτα δὲν ὑπολογίζεται ἡ ἐπιστημονικὴ ἀξία
τῶν συλλογῶν, ἥτις εἴναι πολλῶν ἐκάτομμαρκίων μαρ-
κῶν. Ἐντὸς τῶν καλλιτεχνικῶντα διεσκευασμένων
αιθουσῶν τοῦ κομψοῦ τούτου καθιδρύματος εὑρίσκονται
αἱ διαφόροι ἐπιστημονικοὶ συλλογοὶ κατατεταγμέναι:
ἐντὸς πολυτελῶν καὶ κομψῶν ἐρματίων. Καὶ αἱ μὲν
γεωλογικαὶ καὶ παταιοτολογικαὶ συλλογοὶ ἐφορεύον-
ται ὑπὸ τοῦ διαπρεποῦς καθηγητοῦ Βάσιρη, αἱ δρυ-
κτολογικαὶ καὶ πετρογραφικαὶ ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ
Κλάιν, αἱ ζωολογικαὶ ὑπὸ τοῦ Μοσβίου, καὶ τὸ ζωολο-
γικὸν ἐστιτούον ὑπὸ τοῦ Σούλτζε. Ἐκατόν τυμά
τοῦ μουσείου ἔχει ἰδιαιτέρων αἰθουσαῖν διὰ τὰς παρα-
δόσεις καὶ ἐργαστήριον διὰ τὴν πρακτικὴν τῶν φυτη-
τῶν ἐξόσκηνον.

Ταῦτα ἐπιστέλλομεν, ὅπως καταδείξωμεν εἰς πολ-
λοὺς τῶν παρ οὐρανού, πόσον τὰ πεποιητισμένα ἔθνη
ἐκτιμῶσι τὴν σπουδὴν τῶν δημιουργημάτων. Καὶ παρ
οὐρανού ὑπῆρχε, καὶ ὑπάρχει εὐτυχῶς εἰσέτι, γραμματι-
κοῦ μουσεῖον, τὸ μόνον ἐν Ἀνατολῇ, ὅπερ διπάναις
τὸ πνευπειστημόν τοῦ πανεπιστημίου κυρίου Ἡρ. Μητσοπού-
λου. Αἱ τοῦ μουσείου τούτου ζωολογικαὶ, ὄρνιτολογι-